Godkjenning av åpne barnehager:

Hensikt (formål med prosedyren)

Sikre at det etableres åpne barnehager som oppfyller kravene i regelverket og som sikrer barna et likeverdig og godt pedagogisk tilbud.

Åpne barnehager som søker godkjenning etter barnehageloven, skal godkjennes av kommunen som barnehagemyndighet før virksomheten kan settes i gang. Godkjenningsordningen skal sikre at det etableres gode barnehager. Kommunen skal allerede i etableringsfasen se til at barnehagelovens krav vil bli fulgt og at det for øvrig legges opp til en forsvarlig virksomhet.

Omfang (virkeområde, hvem skal bruke prosedyren)

Rettslige grunnlag:

- Lov om barnehager med forskrifter, særlig §§ 6, 14, 14 a og 19.
- Utdanningsdirektoratets veiledning «Nye regler for godkjenning av private barnehager».
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).

Forvaltningsloven omfatter her de bestemmelsene i forvaltningsloven og ulovfestet forvaltningsrett som er relevante for søkeren i søknadsprosessen, herunder veiledningsplikten, krav til saksbehandlingen og innhenting av opplysninger.

Andre offentlige instansers myndighetsoppgaver i forbindelse med oppstart av nye barnehager, eller godkjenningspliktige endringer i eksisterende barnehager:

- Plan- og bygningsloven § 21-10 jf. §§ 23-3 og 24-1. Ansvarlig myndighet er kommunen.
- Arbeidsmiljøloven § 18-9. Ansvarlig myndighet er Arbeidstilsynet.
- Regelverket om registrering eller godkjenning av ny næringsmiddelvirksomhet, jf. matloven. Ansvarlig myndighet er Mattilsynet.

Andre myndigheters uttalelser og eventuelle vilkår fremgår av

- Ferdigattest, eventuelt midlertidig brukstillatelse, etter plan- og bygningsloven fra kommunen.
- Godkjenning etter forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger § 15 fra kommunen.
- Samtykke fra Arbeidstilsynet, når dette kreves etter arbeidsmiljøloven § 18-9.
- Registrering hos Mattilsynet ved matservering.

Etablering av private åpne barnehager

Det er ikke fri etableringsrett med rett til kommunalt tilskudd for nye private barnehager. Kommunen kan godkjenne eller avslå søknader om etableringsgodkjenning etter en vurdering av momentene i barnehageloven § 14.

Dersom søkeren har spørsmål om det reelle behovet for nye barnehageplasser i kommunen, har barnehagemyndigheten en plikt til å gi søkeren objektive opplysninger om barnehagedekningen og eventuelle planer om utbygging av nye barnehageplasser, jf. forvaltningsloven § 11.

Barnehagemyndigheten må gjøre seg kjent med andre myndigheters uttalelser og eventuelle vilkår for å vurdere om de får betydning for barnehagens godkjenning. Dette innebærer at hvis for eksempel en annen myndighet har bestemt at en gitt del av arealet ikke kan inngå i barnehagens totale leke- og oppholdsareal, må barnehagemyndigheten legge samme begrensning til grunn.

Ansvar (roller/funksjoner med ansvar for oppgaver i prosedyren)

Kommunen som barnehagemyndighet behandler søknadene om godkjenning.

Barnehageeier søker om godkjenning. Når barnehagen er godkjent, har eier ansvar for å registrere virksomheten i Enhetsregisteret.

Beskrivelse (aktivitet)

Åpen barnehage skiller seg særlig fra andre driftsformer ved at barna ikke blir tildelt fast plass i barnehagen. Virksomheten er basert på at de voksne som følger barna er en del av bemanningen og at de tar aktivt del i alt det daglige arbeidet. De fleste åpne barnehager har en åpningstid på mindre enn 20 timer i uken og har derfor ikke plikt til å søke om godkjenning etter barnehageloven § 6, jf. Prop. 138 L (2024-2025) side 62.

Etableringsgodkjenning

Fra 1. august 2026 er det innført en egen ordning med etableringsgodkjenning av nye private barnehager, jf. barnehageloven § 14. Bestemmelsen gjelder også åpne barnehager som er godkjenningspliktige etter § 6, jf. Prop. 138 L (2024- 2025) side 62.

Kommunen skal ved vurderingen av en søknad om etableringsgodkjenning legge vekt på behovet for nye barnehageplasser og barnehagestrukturen i kommunen. Kommunen kan i tillegg legge vekt på om barnehagen er en åpen barnehage, om den har et særskilt pedagogisk tilbud, om den er ideell, og søkerens seriøsitet og egnethet, jf. § 14 første ledd.

Kommunen kan stille vilkår som har saklig sammenheng med etableringsgodkjenningen og som ikke er uforholdsmessig tyngende, jf. § 14 andre ledd. Etableringsgodkjenningen faller bort dersom driften ikke er startet innen fem år etter at godkjenningen ble gitt, eller dersom driften legges ned, jf. § 14 tredje ledd.

Driftsgodkjenning

Åpne barnehager som ikke er godkjenningspliktige etter § 6, kan likevel søke om driftsgodkjenning etter barnehageloven § 14 a.

Ved godkjenning av barnehagedriften kan kommunen vurdere virksomhetens egnethet knyttet til de krav som stilles til formål og innhold, jf. § 14 a første ledd. Kommunen må foreta en konkret vurdering av den åpne barnehagens fysiske rammer, dvs. lokaler og uteområde. Bemanningsplanen må videre vurderes både ut fra et forsvarlighetshensyn og ut fra kravene til pedagogisk innhold. Videre vil kommunen kunne stille krav ved driftsgodkjenningen med hensyn til antall barn, barnas alder og oppholdstid, begrunnet i barnehagens egnethet, jf. § 14 a andre ledd. Leder og andre ansatte ved en godkjent åpen barnehage må kunne fremlegge gyldig politiattest, jf. barnehageloven § 30.

For nye private åpne barnehager gir etableringsgodkjenning etter § 14 rett til kommunalt tilskudd. Kommunen skal gi tilskudd når barnehagen også har driftsgodkjenning etter § 14 a, jf. § 19 første ledd. Åpne barnehager som hadde rett til tilskudd da de nye reglene trådte i kraft 1. august 2026, omfattes av § 19 andre ledd.

Hvis den åpne barnehagen oppfyller vilkårene i § 2 i forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger, må barnehagen søke helsemyndigheten i kommunen om godkjenning i henhold til forskriften § 15.

Avgjørelser om godkjenning av barnehager er enkeltvedtak. Vedtaket bør være så konkret som mulig. Det bør for eksempel være lett å finne barnas totale leke- og oppholdsareal og eventuell arealnorm i godkjenningen.

Barnehagen skal søke om godkjenning av endringer som går utover rammene for etableringsgodkjenningen eller driftsgodkjenningen, jf. barnehageloven § 6 tredje ledd.

Klageadgang

Kommunens vedtak kan påklages til Statsforvalteren, jf. barnehageloven § 12. Vedtaket skal derfor inneholde informasjon om klagerett, klagefrist og mulighet til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 27.